

quidem divino quodam consilio Slavorum genus ad singularia munera expectatum videtur^a.
Leo XIII. 5. jul. 1881) Jutro nam je napočilo v slovstvu, na slovstvenem polju, in —
jutranje solnce ne sije celi dan. Rana ura — zlata ura. V tem smislu*) poje vrli
Kollár:

„Rano Slovan, den Němci mají,
Anglicko poledne, Francouz svačky,
večer Vlach už a Hispani noc!“

Iz šole za šolo.

Kazalni uk.

Ptice po zimi.

Veliko ptic je jeseni šlo v gorkejšje kraje (recimo: lastovke, pénice, pastiríčice, kúkavica, žrjavi, sterki, pustolovke i. dr.). Vrabec, vrana, sraka, kos pa ostanejo tudi po zimi pri nas. Na zimo dobé bolj gosto, gorko pérje; vender pa je ubogim živalicam po zimi večkrat prav zeló mraz in zmrzujejo. Tudi po zimi ne dobé živeža. Kadar sneg vse zapade, pridejo ubogi ptički k hišam, k ljudem ter prosijo živeža. Mnogo jih pa tudi lakote pogine.

Pripovedovanje.

Bodi dobrotljiv!

Bila je prav mrzla, huda zima. Metka je pobirala krušne drobtine in skorjice, ki so na tla padle. Dvakrat na dan je šla na dvorišče in je nabrane drobtine in skorjice ptičkom potresala. Veselilo jo je, ko so ptički prileteli in radi urno pobirali, kar so na tleh dobili. Večkrat je dobro deklico v roke zeblo, toda dobro srce jo je greló in blažilo.

Ko oče Metko vidijo, kako ubogim ptičkam potresa živeža, jej reko: „Kaj delaš, ljuba Metka?“

Metka: Vse pokriva sneg in led; ubogi ptički ne morejo dobiti živeža; žalostni so in lačni; zatorej jim potresam živeža, dokler ga nikjer nimajo.

Oče: Prav, da delaš tako; pa vender ptičev je mnogo; ti moreš le nekaterim pomagati.

Metka: Naj vsi otroci storé tako kakor jaz, in mnogo ptičkov bode preskrbljenih, da ne bodo stradali in lakote umirali.

Oče: Dobro bi bilo, ako bi bilo tako; potem bi ne bilo béde in nadlog na svetu, in vsi ljudje bi bili srečni. Ljuba Metka, bodi vedno tako blaga in dobra in vedi, da da je Bogu zeló, zeló ljubo, če komu v sili pomagamo in mu težave lajšamo.

Učenje na pamet.

Ptice po zimi.

1. Pridi k oknu, ljuba mala!
Daj mi zrnje in drobtin!
Zemlja trda je kot skala,
Ni več kópnihi cest, ravnin.	2. Glej, kako že omagujem,
Ves dan lakoto trpim,
V snegu, ledu premrazujem,
Komaj, reva še živim.
3. Pridi k oknu, ljuba mala!
Daj mi kruha, skorjico,
Bom vzpomladi ti vračala:
Pela hvalno pesmico.	

*) Der Gang oder die Tageszeiten der europaischen Literatur: Morgen haben die Slaven, Tag die Deutschen, Mittag die Engländer, Jausen die Franzosen, Abend die Italiener, Nacht die Spanier.

Ptica pri oknu.

Ptica k oknu priletela,
Žalostno ljudem zapela:
Oj, kak' hudo zébe me,
Vsmilite se ptičice!

V hišo so ljudje jo vzeli,
Vsi so radi jo imeli;
Ko pa je vzpomlad prišla,
V gozd je ptica zopet šla.

Petje.

Lačni ptiček.

1. Ti drob - ni, lju - bi pti - ček moj! Na mra - zu kak me -
2. Pri - le - ti k me - ni sim na tla, Ni - kar se me ne

1. dliš! Po - vej, kje spa-val boš no - coj? Al' je - sti kaj do - biš?
2. boj! Po - be - ri vsa ta zr - ni - ca! Na - pol - ni že - pek svoj!

Vrabec.

Vrabec je sicer pevec; a ne poje posebno lepo. Živí najraje v družbi na vasi in na polji. Rad je pri človekovem stanovanji, zato, ker tû vedno kaj živeža dobiva. Vrabec ima debel, močán kljun. Glavo ima okroglo. Súknjico ima rujavo, kostanjevo, sivo in belo pisano. Na nogah ima štiri prste, tri spredaj in enega zadaj. Vrabec pobira zrnje, seme in črve. Na polji rad kaj ukrade, na vrtu pa koristi.

Vrabec je čvrst, predrzen in zvit ptič.

Učenje na pamet.

Vrabec in konj.

Vrabec: Konjiček, jasli polne imaš,
Al' meni kaj od tega daš?
Vsaj eno zrn'ce ali dve, —
Lehko se boš najedel še!

Konj: Predrzni ptič, pobiraj le,
Obema dost' je krme té.
In skupaj jesta kar oba,
Potrebe nič ne trpita.
In vroče leto je prišlo,
Se hudih muh ni manjkalo:
Pa vrabec pridno jih lovi,
Da konj nadleže ne trpi.

Vrána.

Vrána ni selilna ptica. Vso zimo je pri nas. Kadar sneg pokriva polje in gozde, nima živeža in je včasí zeló lačna. Pride k hišam in na ceste, da dobí kaj živeža.

Pripovedovanje.

Ne odlagaj molitve!

„Zaplata“ je gora na Gorenjskem. Velik kos gore je obrasten s travo. Kmetje jeseni travo pokosé in v stoge spravijo do zime; po zimi pa jo z gore vlačijo. Bil je

lep zimski dan. Torej je neki posestnik (tako pripovedujejo stari ljudje) ukazal svojim ljudem na goro iti po senó. Užé so senarili precej časa, kar zazvoní poludne po cerkvah, in ker se je tudi slišalo v goro, djali so nekateri: „Poludne zvoní, molimo, da se nam ne primeri kaka nesreča“. — Odkrijejo se ter molijo vsi drugi, le trije ne, ki so svoj pot dalje delali, rekoč: „Ni časa, da bi zdaj molili, kar bomo prej delo dokončali, toliko bomo prej z mraza“. Kaj se zgodi? Komaj ti delavci to izgovore, utrga se nad njimi plaz snega, ki ga je soluce ogrelo, in zasuje vse tri, kjer so žalostno poginili.

Premog.

K naravoznanstvenemu pouku v ponavljalni šoli.

Premog ali kamnéno ogljije postaja od leta do leta bolj važen, in bode tudi še vedno važnejši posebno takrat, ko bode ljudem drv za kurjavo zmanjkovalo in zmanjkalo.

Premog ni kamenje, čeravno je kamenju podoben. Kako bi nek gorelo in žerjavico dajalo, ako bi bilo čisto kamenje? Premog je rastlinsko ogljije, ki pa je po mnogih prekcijah zemlje okamnelo pod zemljo, iz katere se koplje kakor ruda tù pa tam.

Iz prvotnih gozdov z velikanskimi drevesi in rastlinami so se tedaj začénjali plazi premoga. Da ti plazi res niso nič drugega kakor uogljene rastline, se lahko prepričamo, ako premog skozi povekšavno steklo ogledujemo. Tudi premog nam kaže tisto piskričastno tkanje, ki je vsem rastlinam lastno. Tudi iz takih plazov premoga izkopujejo cela in še dobro ohranjena debela mnogovrstnih dreves in pa cele sklade listja in proprota, ki je v ogljije izpremenjeno.

Od pričetka premoga do zdaj — kdo more leta šteti? Ker se pa še zdaj na milijone centov premoga vsako leto iz zemlje izkopuje, ali ni očitno, da premog je gotova priča starodavnih prekucij na zemlji, zraven pa previdnost dobrotljivega stvarnika, ki je pod zemljo shranil človeškemu rodu neizmerne zaklade kurjave, kadar mu bode za-njo zmanjkalo drv na zemlji, kateri žalostni čas se užé prikazuje. Posestniki gozdov so tù pa tam užé veliko pripomogli k temu, ker so iz posekanega lesa narejali denarje, pa niso pomislili, da njihovi potomci iz denarja ne bodo zopet mogli narediti dreves.

Bukev in jelka potrebuje najmanj 40 let, da je toliko velika, da daje polena za kurjavo; pogorí pa pred ko v 40 urah. Kolika dobrota je tedaj človeku premog, kateri mu drva namestuje! Največ premoga v Evropi je na Angleškem. Tam so ljudje tudi najpred jeli premog kopati in za kurjavo rabiti. Angleži užé premog davno rabijo ne le samo v kuhinjah in v stanovanjih, temuč tudi v tovarnah, na parobrodih in hlaponih po železnicah. V našem cesarstvu so največe premogove zaloge na Češkem, potem na Šleskem, Marskem, v Spodnji Avstriji, na Štajerskem, Ogerskem, v Galiciji, v Zgornji Avstriji, na Kranjskem, Koroškem, v Dalmaciji, v Istri in na Tirolskem.

Opis šolske občine Blagovica

v zemljepisnem, prirodopisnem in zgodovinskem oziru v korist metodiki domovinoslovnega pouka.

Sestavil **Fran Marolt**.

V tretjem šolskem letu pričnè se, kakor znano, vprvič pravi pouk v domovinoslovji. Še vé da ima ta pouk užé v drugem, da celó v prvem šolskem letu dobro podlogo v dobrem nazornem nauku.